

De nachtcultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling

46

Van Eesterengesprek
#46 7 november 2015

Van Eesterenmuseum
Amsterdam

De nachtcultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling

Nachtelijke huisregels	4
Nachtcultuur	5
Radion: beleving en ontmoeting	6
VLLA: muziek, maar ook culturele proeftuin en kindertheater	7
Diversiteit	9
Amsterdam Noir	10
Urban Resort: nieuwe Westgaanders	11
Meer lezen	13
Colofon	13

De laatste lichte poëtische tonen van Dassuad en Ania Brzezinska, muzikanten uit Nieuw-West, klinken nog door als de sprekers van de Nachtsalon op de jaren vijftigstoelen plaatsnemen. Dit speciale Van Eesterengesprek vindt plaats tijdens de museumnacht. Bezoekers zoeken een plekje op een van de rode krukjes die vrij door de ruimte staan. Kleden, krukjes, kussens, jaren vijftigmeubels, de worldwide-nieuwwest-kunstinstallatie, alles draagt bij aan een nachtelijke salonsfeer waarin de nachtcultuur als aanjager van gebiedsontwikkeling onderwerp van gesprek zal zijn.

Gastsprekers bij deze Nachtsalon zijn: Ella Overkleeff, loco-nacht-burgemeester, Staas Lucassen, mede-oprichter van Radion, Geertje van Berlo, programma promotor bij VLLA, Herman Zonderland, stedenbouwkundige bij gemeente Amsterdam en Hay Schoolmeesters van Urban Resort.

*Van Eesterenmuseum ingericht voor de Nachtsalon.
Foto: Robin Reems*

Nachtelijke huisregels

Wie kan het onderwerp nachtcultuur en gebiedsontwikkeling beter inleiden dan loco-nachtburgemeester Ella Overkleef, secretaris van de Stichting Nachtburgemeester. De stichting N8BM A'DAM is er om het nachtleven in Amsterdam te stimuleren, vertelt Ella. Dat betekent ook signaleren wat er nodig is om het nachtelijk leven zonder teveel overlast te laten bestaan. Zo is er in samenwerking met de gemeente en horecaondernemers een pilot ontwikkeld om op het Rembrandtplein nachtelijke huisregels in te voeren. Zoals dat bijvoorbeeld ook op festivals gebeurt. Met een campagne moet het plein veiliger en gastvrijer worden. Er zijn banners met 'Welkom! Doe alsof je thuis bent' te zien en hosts spreken mensen aan op hun gedrag, en wijzen ook de weg waar nodig. De pilot is in juli 2015 gestart en gaat drie jaar draaien.

Banner als onderdeel van de campagne op het Rembrandtplein. Beeld: Buutvrij for Life

Aanvragen voor een 24-uursvergunning, waarover Radion inmiddels beschikt, worden door een creatief team, aangesteld door de gemeente, op locatie en programma beoordeeld. Bedenken hoe jonge creatieven op een niet-commerciële manier de openbare ruimte kunnen gebruiken doet de nachtburgemeester in het programma Enter the Void.

Nachtcultuur

In de nacht kun je buiten de kaders van de dag werken, zo ontstaat innovatie is de ervaring van Ella. In Nieuw-West zijn Radion (in het oude ACTA-gebouw) en VLLA (Overtoomse Veld) de pioniers van het nachtleven. In de Amsterdamse pers wordt Nieuw-West veelvuldig het nieuwe Kreuzberg (een hip geworden buurt in Berlijn) genoemd. Of dat terecht is, daarover verschillen de meningen bij de Nachtsalon. Nieuw-West beslaat immers een veel groter gebied dan Kreuzberg, met meer ruimte en meer groen, zoals Het Parool vandaag in een groot artikel schrijft. Gentrificatie ligt op de loer. Dat creativiteit de leefbaarheid van de wijk vergroot, daar is iedereen het over eens. In dat verband wordt ook het boek: 'The Rise of the Creative Class' van Richard Florida genoemd.

Radion: beleving en ontmoeting

Staas Lucassen is een van de oprichters van Radion, een multidisciplinair podium in het voormalige ACTA-gebouw in Slotervaart. Al eerder nam hij met andere culturele ondernemers het initiatief tot cultuurpodium Pand 14 in Zuid-Oost. Toen dat moest wijken voor een snelweg werd het tijd voor een nieuwe plek. Urban Resort, waarvan vanavond ook Hay Schoolmeesters aanwezig is, benaderde Staas en zijn compagnons met de vraag eens naar het ACTA-gebouw te komen kijken. Zij zagen volop mogelijkheden en de deal was daar. Nu in Slotervaart hebben de ondernemers maar liefst 1700 m² ter beschikking voor beleving en ontmoeting. Vier ruimtes zijn er ondertussen gerealiseerd: de expo, de evenementenzaal waar vaak bandjes optreden, de filmzaal en het café/restaurant met een podium voor theater en kleinkunst. 'Wij zijn nog heel erg aan het aftasten en experimenteren,' vertelt Staas. 'Het gebouw is uit de jaren 60 met veel beton. We laten de meeste ruimtes zoals ze zijn, en zetten het daardoor vrij rauw neer. Zo houden we de kosten laag en blijft het betaalbaar.' Toch is er al veel gerealiseerd. Zo'n vijfhonderd mensen per week eten bij Radion, waarvan driekwart uit de buurt komt. Ook is Radion het eerste podium in Nieuw-West met een 24-uursvergunning. Dat leidt overigens wel tot zorgen in de buurt. 'Er zijn mensen die bang zijn dat hun huis daardoor minder waard wordt,' vertelt Staas. Radion wil de buurt ook iets te bieden hebben. 'Met onze kinderprogramma's richten we ons ook op gezinnen in de buurt en we staan open voor samenwerking en ideeën.'

*Barbecue in de tuin
bij Radion.
Foto: Radion Amsterdam*

VLLA: muziek, maar ook culturele proeftuin en kindertheater

Geertje van Berlo, stadssocioloog en programmapromoter bij VLLA haakt in op de ervaringen van Radion met de buurt: 'Wij zorgen ook voor rust in de buurt. Zo hebben we bijvoorbeeld contact met de jongeren op het plein en daarmee ook een signaleringsfunctie. We hebben regelmatig buurtoverleg met omwonenden, en ze hebben ons directe nummer dat ze kunnen bellen als er overlast is.' VLLA is een bar, club en podium met muziekoptredens en eetavonden en waar gedanst kan worden. Een creatieve 'bloeiplaats' opgericht in 2010, die met de programmering ook bewust inhaakt op de behoefte van de buurt. Veel programmering ontstaat organisch, ook vanuit jonge buurtbewoners die binnenlopen. Jong talent krijgt zo de kans om te experimenteren en verder te groeien. Er is voor elk wat wils in VLLA. De meeste mensen uit de buurt komen niet naar een funkavond of housefeest, vertelt Geertje. Maar in de culturele proeftuin – waar soms ook buurt evenementen worden georganiseerd – vertoeven de buurtbewoners graag, er is kindertheater en een kindermuziekcafé voor een zeer betaalbare prijs, en er worden regelmatig eetavonden georganiseerd, zoals de reeks Penoza-avonden en de jazzdiners. In de zomer haken buurtbewoners soms aan bij de open barbecue, of mensen uit de buurt huren VLLA af voor een trouwfeest of expositie.

*Crimineel lekker eten en Penoza kijken bij VLLA.
Foto: Thijs Paanakker.*

VLLA bestaat al wat langer dan Radion, maar heeft nog geen 24-uursvergunning. In het begin was het podium iedere dag open als restaurant, maar dat was destijds niet haalbaar. 'Misschien komt dat wel terug,' zegt Geertje. 'Dat zal afhangen van de gebiedsontwikkeling. Als er meer podiumplekken in Nieuw-West komen, verwacht ik dat er veel meer bezoekers het stadsdeel afstropen. In 2016 gaan we ons naast de openbare weekendprogrammering ook richten op private events. Met de opbrengsten daaruit kunnen we weer extra culturele programmering realiseren voor en met de buurt, zoals optredens met bandjes, stand up comedy en filmavonden. Een nachtvergunning zou zeker helpen om verder te kunnen groeien als culturele plek.'

Diversiteit

'Wat gebeurt er aan diversiteit bij de drie organisaties?' komt als vraag uit het publiek. De stichting N8BM A'DAM zet zich in voor een divers nachtleven. Jonge honden en gevestigde orde moeten naast elkaar kunnen bestaan. Radion zoekt het in het programmeren van makers met diverse achtergronden. En VLLA wil aantrekkelijk programmeren door alle lagen en leeftijdsgroepen heen en richt zich meer op de ideeën die ontstaan samen met de buurt.

En dan is het tijd voor een intermezzo met dans en muziek van Electra Kikk en Maria Louise, beide kleinkunstenaars uit Nieuw-West. Met haar uitvoeringen wil Electra Kikk de poëzie van alledaagse gebeurtenissen, gevoelens, gebouwen en natuur onthullen. Ze improviseert, beweegt en danst tussen het publiek dat nog steeds op de krukjes zit en zich laat vervoeren door de meeslepende dans en muziek.

*Intermezzo met dans
van Electra Kikk uit
Nieuw-West.
Foto: Marleen Kers*

Amsterdam Noir

Na het applaus is Herman Zonderland, stedenbouwkundige bij Ruimte en Duurzaamheid van gemeente Amsterdam aan het woord. Hij maakte in 2013 in opdracht van de Dienst Ruimtelijke Ordening het boekje Amsterdam Noir over de duistere zijde van de stad. Moord en doodslag, vleermuizen, verlaten bedrijventerreinen, het nachtleven en schuilkelders; veel donkers komt er langs in het mooie helemaal matzwart vormgegeven boekje. Het nachtleven is de planners van de stad altijd voor, merkt Herman op. 'Neem Club 8 aan de Admiraal de Ruijterweg. Dat was tien jaar geleden een hotspot op een plek die wel het einde van de wereld leek.' Nu opent het ene na het andere hippe restaurant in die buurt zijn deuren. Hetzelfde geldt voor het Mercatorplein waar steeds meer leuke cafés en winkels komen. Het nachtleven zoekt vaak de randen van de stad op en is daarmee een voorbode van een leukere wereld die daar gaat komen. Veranderingen gaan snel: wat drie jaar geleden hot en happening was, bestaat nu niet meer. Een ander voorbeeld waar het nachtleven de toekomst voor de dag speelt is de Wibautstraat. Door generaties als de lelijkste straat van Amsterdam gezien, maar door de komst van populaire clubs als Trouw en Canvas op de kaart gezet als leukste nachtstraat. En nu is de Wibautstraat, met onder andere het Volkshotel, ook als overdagstraat enorm in ontwikkeling.

*Volkshotel in de
Wibautstraat.
Beeld: Arcam*

Urban Resort: nieuwe Westgaanders

Hay Schoolmeesters van Urban Resort laat zich vanavond van zijn theatrale kant zien. Urban Resort is sinds 2007 een tussenpartij op de Amsterdamse vastgoedmarkt. Als bemiddelaar tussen eigenaren van leegstaand vastgoed en de creatieve sector vervult de stichting duidelijk een toegevoegde rol. Broedplaats de Vlugt, Radion en het Volkskrantgebouw zijn drie van de 26 locaties die zij in beheer heeft. Hay draagt voor. Hij heeft het over aanjagen, wegjagen en verjagen. Over de ring A10 die al stiekem wordt overschreden. Dat er de komende jaren een instroom van nieuwe Westgaanders te verwachten is en er kansen zijn voor horeca en voor de nacht. Hay neemt ons mee terug naar midden jaren tachtig. Toen alle artistieke, sociale en culturele vernieuwing plaatsvond in het centrum. En clubs als Fizz en de Roxy de stad voorzagen van de broodnodige vibratie. 'De stad was net zo goed van ons, uitgaanders, als van de traditionele machthebbers,' draagt Hay voor. Van de Bijlmer en Nieuw-West had je wel gehoord, maar 'niemand van ons was daar ooit geweest'. Terwijl in het centrum de gangbare stedelijke ontwikkeling plaatsvond, het leven er veryupte, commercialiseerde en vertoeristerde, regende het in de Staatsliedenbuurt, de Pijp, de Kinkerbuurt en Oost nieuwe kunstinitiatieven, winkels, clubs en betaalbare huurwoningen.

Hay Schoolmeesters van Urban Resort draagt voor over nieuwe Westgaanders. Foto: Marleen Kers.

En nu staan we voor eenzelfde ontwikkeling in Nieuw-West. Zal ook hier aanjagen leiden tot weggagen en uiteindelijk verjagen? Hay houdt een pleidooi om het aanjagen van Nieuw-West met zijn allen te doen. En plek te blijven houden voor de creativiteit en sociale leefbaarheid van en voor autochtonen, allochtonen en nieuwe Westgaanders. En vooral: betaalbaar. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling als Nieuw-West de komende tien jaar op de kaart gezet is en economisch is opgewaardeerd, er vervolgens door commercialiteit en vastgoedontwikkelaars uitgebondourd te worden. Nieuw-West is van ons!

Na een diepe buiging van Hay en luid applaus sluit moderator Gerrit van der Plas het Van Eesterengesprek af door alle sprekers hartelijk te danken. De vloer is dan voor Hugo Hoes, redacteur van de VPRO-gids en buurtbewoner met oog voor absurditeiten, die zijn fotoserie van rare verkeersborden en bizarre situaties op straat toont. 'De humor ligt op straat.' Ook in Nieuw-West.

Meer lezen

Nachtburgemeester Amsterdam
Radion Amsterdam
VLLA
Urban Resort

The Rise of the Creative Class

door Richard Florida, The Perseus Books Group 2004

Amsterdam Noir

redactie en vormgeving oa Herman Zonderland
Dienst Ruimtelijke Ordening 2013

Colofon

Tekst: carolinefreriks.nl

Beeld: Robin Reems, Buutvrij for Life, Radion,

Thijs Paanakker, Arcam en Marleen Kers.

Rechthebbenden van beeldmateriaal kunnen contact
opnemen met het Van Eesterenmuseum.

Vormgeving: anoukjohanson.nl

Van Eesterenmuseum **Amsterdam**

Burgemeester de vlugtlaan 125

www.vaneesterenmuseum.nl

info@vaneesterenmuseum.nl

